

בע"ח (ירושלים) 38815-10-13 - מוחמד עבד אל רחמן נ' מדינת ישראל

בע"ח (ירושלים) 38815-10-13 - מוחמד עבד אל רחמן נ' מדינת ישראל
בע"ח (ירושלים) 38815-10-13
מוחמד עבד אל רחמן
ע"י ב"כ עו"ד אסף גולן
נגד

מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד אביעד דוויק
פרקליטות מחוז ירושלים
בית המשפט המחוזי בירושלים
[09.12.2013]
כב' השופט משה יועד הכהן
החלטה

1. לאחר הדיון מיום 12.11.13 והחלטה מאותו יום, נותרו שני נושאים להכרעתו של בית המשפט:
א. האם הרשימות שמסרה המאשימה להגנה, מהוות רשימת חומר חקירה ערוכה כדין, ובמידה ולא - איזו רשימה יש לערוך.

ב. מה מהותו של יומן הצח"מ שערכה המשטרה לגבי החקירה נשוא אירועי כתב האישום, מבחינת סיווגו כחומר חקירה.

הערכת דיוטה של הרשימה שנמסרה

2. בכל הנוגע לרשימת חומר החקירה, המציאה המאשימה לבאי כוח הנאשם שלוש רשימות מודפסות. שתיים מהן, הנושאות את הכותרת "קלסר מסמכים" ו"תיקיית חקירת עזמי אבו גוש", ממוספרות בסדר אלפא ביתי וכוללות בעיקר תיאור כללי וגנרי של כל מסמך, כגון "מזכר", "דוח פעולה", "תרשים", "מסמך ענבל", "פרוטוקול מסדר זיהוי", "דוח מעצר", "הזמנה לסור", "פרוטוקול דיון", "חקירת קטין בשעות הלילה" וכדומה. זאת, ללא תאריך וללא ייחוס לחשוד, לעד או לחוקר, וכן ללא ציון הנושא הפרטני, ולו בכותרת כללית.

3. הרשימה הנוספת מתייחסת ל"קלסר הודעות" וכוללת פירוט של חקירות חשודים, עדויות, וכן דוחות הובלה והצבעה, תוך שהיא נוקבת בשמו של העד או החשוד הרלבנטי, כאשר כל אלה ממוספרים בסדר סידורי עוקב.

4. הטענה המרכזית בפי ההגנה בקשר לעריכת הרשימה הינה, שאופן עריכת הרשימה כפי שנמסרה - אינו עונה על דרישות הפסיקה וכי המאשימה אינה רשאית להסתפק בתיאור כללי של כל מסמך. לפיכך נדרש כי תימסר רשימה מפורטת המתייחסת למהותו של כל מסמך. בנוסף נטען, כי הרשימה אמורה להקיף גם את החומר שנאסף, אך לגישת המאשימה אינו מהווה חומר חקירה.
5. המאשימה מנגד טוענת, כי לידי ההגנה נמסרו מספר רשימות אשר מקיפות את כל חומר החקירה שבידיה ואשר נועדה לסייע לסנגור לוודא כי כל החומרים הגיעו לידיה. לטענתה, הסימון המופיע לצד כל פריט וציון מהות הפריט, די בהם כדי לענות על דרישות הדין. עוד נאמר, כי במידה ובית המשפט יורה על הכנת רשימה חדשה, הדבר יקשה מאד על המאשימה, זאת לאור העובדה שתיק החקירה לא נשמר כסדרו, כפי שהיה בתחילת ההליך, גם משום שבגין אותו תיק חקירה מתנהל הליך מקביל בבית משפט זה שבו כבר התקיימו מספר מועדי הוכחות והמאשימה וגם ההגנה השתמשו בחומרים מתוך אותו תיק. בנוסף נטען, כי הבקשה מוגשת באיחור ומטרתה האמיתית היא "לתקוע גלגלים" בהמשך ניהול ההליך בתיק העיקרי.
6. לאחר שעיינתי ברשימות שנמסרו ובטענות הצדדים, סבורני כי הרשימות כפי שנמסרו אינן עונות על דרישות הפסיקה. ראשית, הן אינן עונות על הדרישה להפרדה בין החומר המהווה לשיטת המאשימה "חומר חקירה", לבין החומר שנאסף ונרשם, שלא הועבר לידי ההגנה. כידוע, מטרת הרשימה היא "עשיית סדר" בפני ההגנה, בבואה להכין את עצמה למשפט. בנוסף, היא מיועדת לאפשר במידת הצורך ביקורת שיפוטית אפקטיבית על סיווג החומר ומיונו, כפי שביצעו גורמי החקירה והתביעה (ראו בש"פ 3553/13 מור נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 16.3.2013)).
7. עוד יצוין, כי לגבי החומר שלא נמסר לעיון הנאשם, נדרש לפרט ברשימה לא רק חומר שאיננו חומר ראיות רלבנטי, לשיטת המאשימה, אלא גם חומר שהוצאה לגביו תעודת חיסיון כדין וכן חומר שלא נמסר מכל סיבה חוקית אחרת. ככל שמדובר בחומר חסוי, אין נדרש כי הרשימה תגלה את תוכנו של החומר, אך עליה להוות אינדיקציה באשר לקיומו ולטיבו (ראו בש"פ 8592/10 השאש נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 21.12.2010)).
8. על הרשימה עצמה להיות רשימה אחת שלמה וממצה. אומנם נקבע, כי אין לקבוע קביעה טכנית אחידה גורפת ומחייבת לגבי אופן עריכת הרשימה והמבחן צריך להיות מבחן מהותי שעיקרו האם מגשימה הרשימה את תכלית עריכתה. המענה לאותה שאלה צריך להינתן לא על בסיס שיקולי הנוחות של התביעה או של ההגנה, אלא על פי צו השכל הישר (ראו עניין השאש, שם). בעניין זה, לטעמי, המבחן המרכזי לגבי תקינות הרשימה הינו יכולתה לשמש כמורה נבוכים להגנה להתמצא בנבכי החומר. בעניין זה יש להבחין בין אופנים שונים שבהם מועבר חומר החקירה להגנה. כך למשל, בעניין מור, שבו היה חומר רב-היקף שכלל אלפי מסמכים, נמסר חומר החקירה להגנה כשהוא סרוק כולו על גבי תקליטורים, ובית המשפט ציין שהקשה במחשב על כל קובץ, בהתאם למספר סידורי, מציגה לעיני הסנגור את המסמך כולו. לפיכך, קבע בית המשפט, כי ניתן להסתפק "לעת הזאת" בתקליטורים וברשימות כפי שנמסרו להגנה, וכי ככל שעיון ספציפי בחומר יותיר סימני שאלה של ממש בהקשר אליו, יוכל הסנגור לשוב ולפנות לבית המשפט.

9. לעומת זאת, בענייננו, כאשר החומר מתוּק בתוך קלסרים ולא ניתן להגיע לכל מסמך באמצעות הקשה במחשב על קובץ מסוים הסרוק על גבי תקליטור, אלא נדרש חיפוש ידני לצורך העיון, הרשימה צריכה לכלול לצד המספר הסידורי פרטים המתייחסים באופן נפרד לכל מסמך שבחומר וכוללים את מאפייניו, כדוגמת סוג הפעולה ותאריך ביצועה, וכן שם העד או החשוד שאליו היא מתייחסת. בנוסף, ככל שמדובר במסמכים שנערכו בידי חוקר, יש לציין מי רשם אותם, תוך פירוט מינימלי שיבהיר במה מדובר (ראו בש"פ 5221/08 עלי מוחמד נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 1.9.2008)). יש להבהיר, כי אין להסתפק רק בציון כל מסמך לפי כותרתו הגנרית, כגון: "זכ"ד", "דוח פעולה", "דוח מסדר זיהוי" וכיוצא בזה, אלא יש לפרט בתמצית גם למה הוא מתייחס (ראו בש"פ (נצ') 2895/01 מוחמד רחאל נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 18.11.2001)).
10. ער אני להכבדה המסוימת העשויה להיווצר למאשימה בשל הצורך לערוך מחדש את הרשימה לפי הפרמטרים האמורים, אך קושי זה היה נחסך אילו פעלה כך מלכתחילה ולא הסתפקה בהכנת הרשימה כללית וכוללנית שבמידה רבה נראית ככזו שנועדה לצאת ידי חובה.
11. לאור האמור, המאשימה תכין רשימה מעודכנת, בהתאם לאמות המידה ולמאפיינים שנקבעו לעיל, ותמסור אותה לידי ב"כ הנאשם בתוך 30 יום מהיום.
- הגדרתו של יומן הצח"מ כחומר חקירה
12. בכל הנוגע ליומן החקירות, יומן זה שהועבר לידי, כולל בעיקרו סיכומי ישיבות, הנחיות לביצוע בדיקות שונות, פעולות מתוכננות ודיווחים על פעולות שבוצעו ותוצאתן, וכן ניתוחים והבעת דעה לגבי החומר שנאסף ולגבי כיווני החקירה הרצויים. בעניין זה נקבע, כי על פי מאפייני המונח "חומר חקירה", אין לומר כי יומן החקירות לעולם לא יהווה חומר חקירה שחובה לגלותו להגנה, אך לעומת זאת, אין לומר גם את היפוכו של דבר. המבחן בסופו של יום הוא ענייני ופונקציונאלי:
- "נדרש לצורך הענין לבחון את תוכנו של היומן, ולסווג את הנתונים הכלולים בו על-פי מהותם; נתונים המהווים תרשומות פנימיות, עיבוד של חומר חקירה גלמי, ופעולות חקירה מתוכננות שלא הוגשמו, בדרך כלל לא ייחשבו 'חומר חקירה'. נתונים המתייחסים לתוצאות של פעולות חקירה שהתבצעו מהווים חומר חקירה החייב בהעברה לנאשם. אלא שחומר זה ניתן למסירה בצורתו הגולמית הנרחבת - קרי: הודעות עדים ונאשמים, מזכרי פעולה, חוות דעת מקצועיות וכיו"ב. אין הכרח להעבירו על דרך רישומו ביומן הצח"מ, שהוא, מטבע הדברים, מוגבל בהיקפו, ואינו מועיל באותה מידה להגנת הנאשם (בש"פ 7185/08 מזעל נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 8.9.2008))."

13. בעניין מזעל הגישה המדינה לעיונו של בית המשפט, לפי דרישתו, את יומן הצח"מ המקורי ולצידו צילום של היומן, שבו התייחסות פרטנית של ב"כ המדינה לכל סוגי הנתונים המצויים בו והבהרה כיצד נהגה המדינה לגבי כל נתון ונתון. בית המשפט נתן את החלטתו תוך התייחסות לאותן הבהרות. כך למשל, לגבי הנתונים שאופיינו כתרשומות של שיחות והתייעצויות בתוך גופי החקירה, נקבע שהם אינם מהווים חלק מחומר החקירה. חלק נוסף התייחס לפעולות חקירה שבוצעו ואשר החומר הגולמי שנצבר בעקבותיהם נמסר בצורתו הנרחבת לידי ההגנה, כגון הודעות, דוחות ביצוע ועימות, זכ"דים, דוחות פעולה ומסמכים נוספים, ולפיכך נקבע שאין צורך למסור את התרשומות בדוח לגביהן. סוג אחר של נתונים התייחס לפעולות חקירה מתוכננות שלא יצאו אל הפועל ונקבע כי הן אינן מהוות חומר חקירה. סוג נוסף כלל סיכום תמציתי של הודעות שנגבו ואשר היוו עיבוד של החומר הגולמי שהועבר בצורתו המלאה לידי ההגנה. בנוסף, הומצאה לבית המשפט טבלה שבה צוין בפירוט מהם מרכיבי חומר החקירה שהועברו להגנה, תוך הצלבתם עם רישומי היומן. לאחר שבחן את הנתונים ביומן, תוך התייחסות להערות המאשימה ולטבלה המפרטת את החומר שהועבר, החליט בית המשפט בסופו של יום כי אין חובה על המדינה להעביר לידי ההגנה את יומן הצח"מ, מאחר שהנתונים המהווים חומר חקירה גלומים בו, כבר הועברו בצורה נרחבת לעיון ההגנה ואילו יתר הנתונים אינם בבחינת "חומר חקירה".
14. גם בעניינו סבור אני, כי על המדינה לפעול בדרך דומה ולהגיש לבית המשפט מסמך ובו התייחסות פרטנית לכל סוגי הנתונים המצויים ביומן, תוך דיווח כיצד נהגה המדינה לגבי כל נתון ונתון, כולל פירוט החומרים שנמסרו להגנה, בהתייחס לפעולות חקירה שבוצעו ולהודעות שנגבו ואשר מפורטות ביומן. זאת מאחר שלבית אין כלים להגיע להחלטה רק על סמך תוכנו של היומן, במנותק ממכלול חומר החקירה המצוי בתיק החקירה שאנו מונח לפנינו. מסמך זה יוגש לבית המשפט בתוך 30 יום. לאחר עיון במסמך והצלבתו עם יומן הצח"מ, תינתן החלטת בית המשפט.
15. ב"כ המאשימה ידאג לקבל את יומן הצח"מ הנתון במעטפה סגורה ממזכירות בית המשפט, לצורך ביצוע האמור בסעיף 14 לעיל, ולאחר מכן יחזיר אותו לבית המשפט לצורך מתן ההחלטה המסכמת.
16. רשמתי לפניי את הודעת ב"כ המאשימה, כי על מנת שלא לגרום להליכים נוספים מיותרים, תעביר המאשימה את כרטיס החבוש לידי ב"כ הנאשם.
- מזכירות בית המשפט תשלח העתק ההחלטה לב"כ הצדדים.
- התיק יובא לעיוני ביום 9.1.2014.
- ניתנה היום, ו' טבת תשע"ד, 09 דצמבר 2013, בהעדר הצדדים.